

Uppföljningsenkät för Retorik A vid Lunds universitet

Sammanfattning och iakttagelser efter telefonintervjuer
med alumner från höstterminerna 2006 - 2009

Alumniundersökning för Retorikutbildningen
Institutionen för kommunikation och medier
Lunds Universitet

Genomförande och sammanställning: Karin Wallby, mars 2012

Sammanfattning

Under februari och mars 2012 genomfördes en alumniundersökning i enkätform med 60 personer som läst en termin Retorik (Retorik A) vid Lunds universitet under höstterminerna 2006- 2009. Alumnerna kontaktades per telefon och tillfrågades om de anonymt kunde tänka sig att svara på några frågor om vad de tycker om kursen och om vad de gör idag.

Telefonintervjuerna varade i genomsnitt mellan 8 och 15 minuter och alumnernas svar registrerades direkt i en färdigkonstruerad enkät. Av de 60 deltagande alumnerna var 35 kvinnor och 25 män och olika många för respektive termin beroende på möjligheten att få tag i alumnerna.

Idag bor de flesta alumnerna kvar i Lund, i Malmö eller i Stockholm. De allra flesta läste Retorik A under sitt första år vid universitetet, men när under utbildningen som man läst retorik varierar. De 60 informanterna har förutom Retorik sammanlagt läst 57 andra ämnen eller program vid universitet eller högskola. Enligt undersökningen är det mest vanligt att kombinera Retorik med Medie- och kommunikationsvetenskap, Retorik på högre nivå, Juridik eller Företagsekonomi. Av de 52 procent av informanter som idag är yrkesverksamma arbetar den största gruppen inom Journalistik, PR, Kommunikation eller Webb.

Informanternas svar på i vilken grad de upplevde att de under kursen i Retorik tränades i olika färdigheter, är relativt konsekvent mellan de olika åren. Man anser att man tränats allra mest i att genomföra en uppgift inom givna tidsramar, följt av att argumentera och övertyga, i att framträda muntligt i olika situationer och för olika grupper samt att känna igen och kritisk kunna granska retoriska strategier i samhället. De som idag är anställda upplever att vad arbetsgivaren främst värderar, är förmågan att kunna genomföra en uppgift inom en given tidsram och att kunna arbeta i grupp. Andra färdigheter som upplevs vara attraktiva på den arbetsmarknaden retorikalumner är verksamma på är förmåga att kunna framträda muntligt och att kunna föra dialog och diskutera problem med olika grupper. Då Retorik för de allra flesta informanterna är en del av en examen i ett annat ämne är det svårt att dra slutsatser mellan utbildningens innehåll och den framtida arbetsmarknadens krav. Många informanter menar att de läst kursen i retorik för att bli stärkta i det ämne och i den roll som en annan utbildning eller ämnesinriktning utgör grunden för. Några informanter menade att kurser lämpade särskilt väl som introducerande kurs på universitetet för att prestera bättre i vidare studier. Andra informanter valde att läsa Retorik som sista kurs på universitetet för att bli stärkta inför det kommande yrkeslivet.

Vad gäller kursens innehåll är man från alla terminer mest nöjd med kursens praktiska moment. Alumnerna är påfallande nöjda med dessa inslag, som bland annat beskrivs som roliga, utvecklande och nyttiga inför framtiden. Många nämnde också träningen i att ge och få kritik som något särskilt positivt de fått med sig från kursen. Minst nöjda är studenterna med de teoretiska delarna, både vad gäller mängd och innehåll. Ett antal informanter menar att kvaliteten på undervisningen under kursen var ojämn. Flera studenter anser att tempot under kursen var för lågt och att högre krav borde ställts på studenterna. Förhållandevis få kunde komma på någonting de saknat i kursen. Bland sådant som informanterna saknat i kursen är träning i retorik i debattform det vanligaste. Andra saknade inslag som nämndes var

studiebesök hos skickliga retoriker och annan koppling till arbetsmarknaden, vardagsretorik och att framföra tal för andra grupper än kurskamraterna.

Alumnernas svar på i vilken utsträckning retorikkursen varit bra för den fortsatta yrkeskarriären, att börja arbeta, för vidareutbildning inom ämnet och för den personliga utvecklingen, visar tämligen höga resultat. Samtliga av dessa fyra punkter har ett genomsnittligt värde på över 3.5 på den femgradiga skala där fem motsvarar i *mycket hög grad*. Allra bäst grund menar alumnerna att kursen haft för deras personliga utveckling.

På frågan om man skulle gå kursen i Retorik A om valet skulle ske idag, svarade 56 av de 60 alumnerna ”ja”, två var tveksamma och två informanter svarade ”nej”.

På följande sidor presenteras mer detaljerad information samt iakttagelser som gjorts vid de olika delfrågorna i enkäten. Slutligen presenteras också en mer detaljerad redogörelse för undersökningsprocessen samt reflektioner kring telefonintervju som metod. Se också bilaga med exakt statistik för varje fråga.

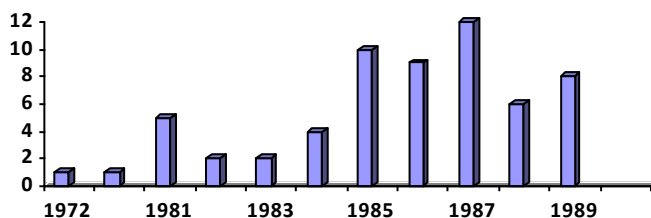
Tabell 1-5: Bakgrundsinformation

Tabell 1-5

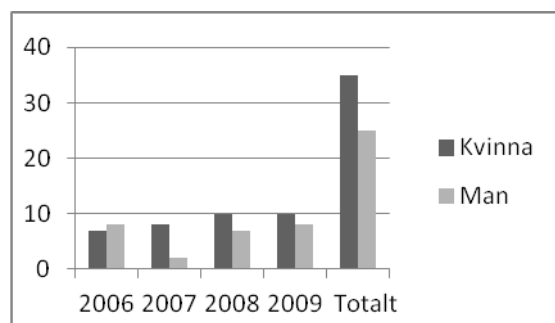
Enkätens inledande frågor behandlar *födelseår, kön, nuvarande bostadsort, när under utbildningen man läst Retorik A, samt inom vilka andra ämnen man har högskoleutbildning.*

1 - 2 Ålder och kön

Informanternas ålder varierar från födelseår 1972 till 1989. Det skiljer alltså 17 år mellan yngsta och äldsta deltagare. De flesta är emellertid födda i mitten av åttiotalet.

Fördelningen mellan män och kvinnor är 35 kvinnor (58 %) och 25 (42 %) män. Fördelningen män/kvinnor i undersökningen är slumpmässig beroende på närheten hos informanterna. Då informanterna kontaktades togs ingen hänsyn till om de var män eller kvinnor. Jämfört med totalt antal registrerade på kurserna under de aktuella terminerna 2006 - 2009 var 53 % kvinnor och 47 % män.

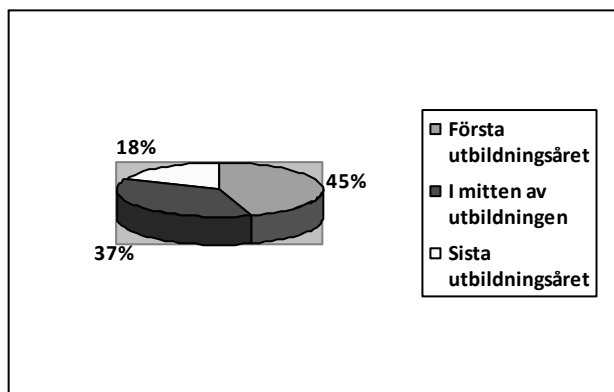
3 - Bostadsort

Informanterna bor idag i 16 olika städer. 24 av informanterna bor kvar i Lund, 12 bor i Malmö och nio i Stockholm. Två av informanterna bor utomlands- en person studerar i London och en arbetar i Dublin. Bland de informanter som bor kvar i Lund är en tydlig majoritet fortfarande studenter, medan informanterna som idag är bosatta i Stockholm i högre utsträckning arbetar. Bland de informanter som bor i andra städer, bor de flesta i södra Sverige.

4 - När under utbildningen läste informanterna Retorik A?

Fördelningen mellan när under utbildningen informanterna läst Retorik A visar att nära hälften (45 %) av informanterna läste kursen under det allra första utbildningsåret. Flera informanter ur denna grupp menade att kursen lämpar sig mycket väl som introducerande till universitetet, då man tränas i sådant som indirekt också förekommer i andra utbildningar.

37 % av informanterna läste kursen någonstans i mitten av sin utbildning och 18 % som allra sista kurs innan de lämnade universitetet.

Några från den sistnämnda gruppen menade att de läste kursen för att öka sina chanser att få jobb eller för att de kände ett behov av att bli mer bekväma i sin yrkesroll. Ett par av dessa informanter menade att de var oroad inför att tala inför andra i sitt framtida yrkesutövande och därför läste kursen innan de gav sig ut på arbetsmarknaden.

5 - Inom vilka andra ämnen har informanterna högskoleutbildning

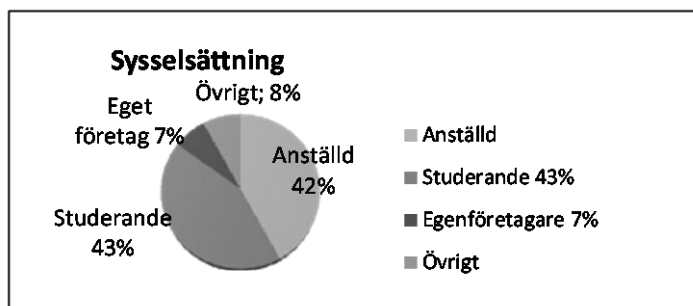
Att informanterna representerar många olika ämnesområden vid sidan av att ämnet Retorik har en naturlig förklaring dels i att Retorik inte ges som program utan enbart fristående kurser, men också för att kursen är av sådan karaktär att den är lämplig att kombinera med många andra ämnen. Antalet ämnen som informanterna studerat förutom retorik är dock anmärkningsvärt, 57 olika utbildningar eller ämnen. Kurserna/programmen har genomförts vid universitet eller högskola, men inte nödvändigtvis vid Lunds universitet (även om de flesta läst hela sin utbildning i Lund). Vanligaste ämnet att kombinera Retorik med är Medie- och kommunikationsvetenskap, följt av Journalistik, Juridik och Företagsekonomi. 9 av informanterna har också läst mer Retorik (B och/eller C - nivå). Denna siffra kan dock vara lägre än det verkliga antalet, då det finns en risk att informanter uppfattat att de skulle redogöra för vilka *andra* ämnen de läst. Även om de vanligaste ämnesområdena att kombinera retorik med är Samhälls- och humanvetenskaper förekommer också naturvetenskapliga inriktningar. Fem informanter läser eller har läst till Civilingenjör och ytterlige sju har läst någon form av naturvetenskapligt ämne eller program (i vissa fall i kombination med samhällskapliga/humanvetenskapliga ämnen).

Ett antal informanter nämnde i denna del av intervjun att retorikkursen var av annorlunda karaktär än övriga kurser/utbildningar och att de därför minns den särskilt väl. Det framgick att det var de praktiska momenten av kursen som ”stod ut” bland andra kurser.

Tabell 6: Nuvarande sysselsättning, anställningsform, titel och huvudsakliga arbetsuppgifter

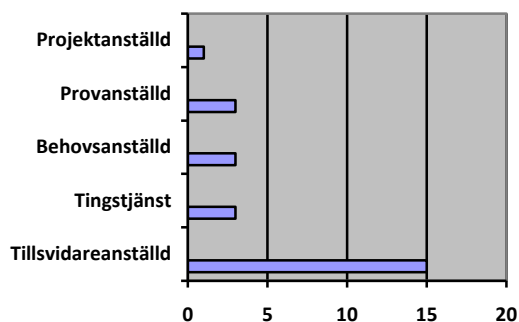
Nuvarande sysselsättning

Idag är 25, 42 %, av de 60 informanterna anställda, 46 % fortfarande heltidsstudenter. 6 personer driver eget företag, 4 av dessa på heltid och 2 medan de också studerar eller söker annat arbete. 2 av informanterna uppgav att de var föräldralediga, en av dem från fast tjänst. En informant är deltidstuderande och arbetssökande.

6.1 Anställningsform hos informanter som uppgett att de är anställda

Av de 25 informanterna som angett att de idag är anställda har 15 (57 %) tillsvidareanställning, 3 är provanställda, 3 har en tidsbegränsad (2 år) notarietjänst, 3 uppger att de är tim-/ behovsanställda och en person är projektanställd. De provanställda är relativt nya i sin tjänst och väntar på eventuell förlängning eller fast anställning efter en given tid.

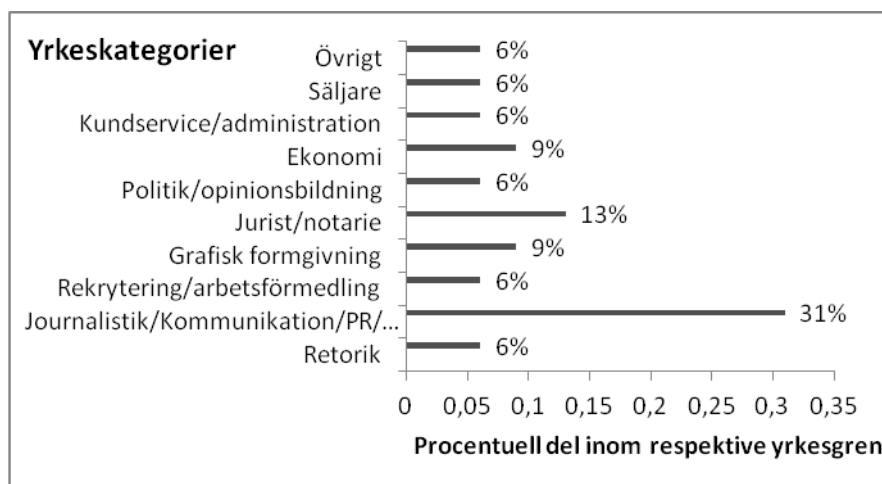

6.2 Titel och arbetsuppgifter hos anställda informanter och dem som driver eget företag

Av de informanter som börjat arbeta återfinns flest (31 %) i arbeten inom Journalistik, kommunikation, Public relations (PR) eller med webb, antingen med innehållet eller med formgivning. Arbetsuppgifterna inkluderar bland mycket annat kommunikationsplanering, arbete att tillgängliggöra innehåll på hemsidor, att arbeta med annonsmaterial, skriva texter i olika former och till olika målgrupper och att driva kampanjer av olika slag. Gruppens två journalister ägnar sig åt researcharbete, att kontakta aktuella personer, fota samt att skriva och redigera texter. Med undantag för dem som arbetar som journalister, är många av gruppens yrken vad man skulle kunna kalla ”moderna” arbeten, som förutsätter självklar internetanvändning. Det är typiska yrken som av titeln inte direkt avslöjar arbetets innebörd. Också informanterna menar att deras arbetsuppgifter är av ständigt varierande karaktär, varför många informanter med svårighet enkelt kunde beskriva vad de gör ”en dag på jobbet”.

En person arbetar som retorikkonsult på ett företag som ger kurser i Retorik. En annan informant som själv tydligt betonade kopplingen mellan nuvarande arbete och retorikstudierna (personen hade också läst B och C- kursen i Retorik) var den informanter som idag arbetar som politisk sekreterare, med att marknadsföra politikernas åsikter och bilda opinion genom att bland annat skriva debattartiklar och insändare. Bland de anställda återfinns också 4 jurister, 3 som just nu gör sin tingstjänst och en advokat som driver rättsmål vid en mindre advokatbyrå. Samtliga informanter från denna grupp läste kursen i Retorik mellan studier och arbete, för att förbättra den retoriska kompetens de ansåg nödvändig för sitt framtida yrkesutövande.

Bland gruppens tre ekonomer beskrivs arbetsuppgifter som att löpande följa upp ekonomi och göra bokslut men också mer marknadsföringsinriktade uppgifter som att arbeta med företagssamarbeten och förhandling med annonsörer. Bland gruppens 6 egenföretagare arbetar två som grafiska formgivare, två som skribent/redaktör, en person arbetar med programmering och en sista som ståuppkomiker. Den sistnämnda var särskilt tydlig med att betona retorikens betydelse för sitt yrkesutövande.

Se fullständig beskrivning av informanternas arbeten och arbetsuppgifter i bilagans tabeller 6.2 -6.4.

Tabell 7: Om utbildningen – upplevd träning i olika färdigheter

Den här frågan handlar om i vilken utsträckning informanterna upplevde att de under kursen i Retorik A tränades i beskrivna färdigheter. För de informanter som läste kursen under de tidigare terminerna har det gått lång tid sedan kursens avslut. Några av alumnerna valde därför att inte svara på vissa av frågorna då de inte tyckte sig minnas tillräckligt väl. Dock ansåg de allra flesta att de kom ihåg kursen tillräckligt bra för att kunna svara på frågorna.

Informanterna ombads svara på i vilken utsträckning de upplevt att de tränats i de nedan beskrivna färdigheterna/ i vilken utsträckning de präglats utbildningen, alltså inte i vilken utsträckning de ansåg dem som lämpliga moment eller vad de ansåg om kvaliteten på den träning som förekom för respektive färdighet.

Informanterna svarade i skala 1-5. Se beskrivning av skalans grader nedan.

I vilken omfattning har följande färdigheter tränats under utbildningen?

Skala 1-5: 1= Inte alls, 2= till viss del, 3= varken eller (/en del), 4= till stor del, 5= helt (/våldigt mycket)

Färdighet	Medel
Arbeta i grupp	3.47
Genomföra en uppgift inom givna tidsramar	4.27
Argumentera och övertyga	4.25
Diskutera problem och föra dialog med olika grupper	3.16
Skriva för olika situationer och mottagare	3.78
Framträda muntligt i olika situationer och för olika mottagare	4.55
Ge råd och handledning till skribenter i olika situationer	3.26
Ge råd och handledning till talare i olika situationer	3.95
Sätta upp mål för att utveckla din egna retoriska kompetens	3.18
Känna igen och kritiskt granska retoriska strategier i samhället	4.13
Göra etiska bedömningar av hur retorik används	2.98

Skillnader i upplevelser mellan olika terminer är förhållandevis små. Liksom syns i översikten ovan, anser informanterna att de fick allra mest träning i att framträda muntligt i olika situationer och för olika mottagare, genomföra en uppgift inom givna tidsramar, i att argumentera och övertyga samt i att kritiskt känna igen och granska retoriska strategier i samhället. Samtliga av dessa färdigheter har ett genomsnittligt värde på över fyra, ("till stor del") på den femgradiga skalan. Minst träning anser informanterna att de fick i att göra etiska bedömningar av hur retorik används (2.98).

Frågornas tydlighet

Informanterna hade överlag inga problem att svara på frågorna i denna del av intervjun. Emellertid skapade ett par färdigheter viss förvirring. Det gäller ”Framträda muntligt i olika situationer och för olika mottagare” och ”sätta upp mål för att utveckla retoriska kompetenser”. Vad gäller det förstnämnda påstående påpekade ett större antal informanter att man tränades mycket i att tala inför andra, men att det alltid var inför samma grupp; kurskamraterna. Det är högst sannlikt att medelvärdet för upplevd träning i denna färdighet hade varit än högre om den inte innehållit bisatsen ”för olika grupper”. En tämligen vanlig reaktion från informanterna efter uppläst färdigheten var ”Ja, det gjorde vi ju hela tiden, men inte för olika grupp”. Omen liknande undersökning genomfördes igen, skulle frågan med fördel att delas upp för att undvika denna ”motsägelse”.

Hos många informanter uppstod också viss förvirring inför färdigheten ”sätta upp mål för att utveckla retoriska kompetenser”, varför denna lästes upp tillsammans med en förklaringen ”att du också efter avslutad kurs har kunnat identifiera retoriska förmågor som du behöver använda eller förbättra i olika situationer och då kan tänka tillbaka på vad ni under kursen lärde er för att bli hjälpt i detta”. Vid behov gavs också exempel på sådana förmågor det skulle kunna handla om. Några informanter var också frågande inför färdigheten ”att identifiera retoriska strategier i samhället”. Vid behov förklarades denna färdighet med ”till exempel inom politik eller media”. Till färdigheten ”göra etiska bedömningar av hur retorik används” användes också alltid förklaringen ”exempelvis om kunskap om retorik som kan användas i ett ont syfte”.

Tabell 8 - Färdigheter som anställda informanter upplever att arbetsgivaren värdesätter

I den här delen av enkäten deltog enbart de alumner som angivit att de för närvarande är anställda. Informanterna ombads att svara på i vilken uträkning de upplevde att arbetsgivare, nuvarande och tidigare, värderar de olika färdigheterna som behandlades i föregående del om kursen. I denna del behövde emellertid inte dessa färdigheter härledas till retorikutbildningen utan informanten uppmanades till enbart tänka kring i vilken utsträckning de uppfattade respektive färdighet som ”attraktiv” på arbetsmarknaden.

Vidare betonades att det inte enbart behöver gälla den nuvarande arbetsgivaren, även om den nuvarande arbetsgivaren i flera fall var den enda arbetsgivare som informanten haft i en heltidstjänst. Var det så, ombads informanten att utgå från denna enda arbetsgivare, även om det inte gav en nyanserad bild av vad som generellt är attraktiva förmågor på arbetsmarknaden. Just detta, att särskilda tjänster kräver särskilda förmågor medan andra är mindre relevanta för den aktuella tjänsten men kanske generellt viktiga, försvårar läsningen av resultatet för denna del av undersökningen. Flera informanter menade också att de med svårighet kan avgöra vad deras arbetsgivare värderar. Somliga menade att det utåt sett kan vara känt att vissa förmågor är viktiga, men att det i praktiken sällan ges samma uppskattning eller tas hänsyn till.

För att förtydliga läsningen har tabellen kompletterats med en tabell som redovisar bara de svar från informanterna som ingår i den vanligast förekommande yrkesgruppen; Journalistik/Kommunikation/PR/webb.

Samtliga informanter som angett att de arbetar	Medel
Arbeta i grupp	4.6
Genomföra en uppgift inom givna tidsramar	4.7
Argumentera och övertyga	3.9
Diskutera problem och föra dialog med olika grupper	4.4
Skriva för olika situationer och mottagare	4.0
Framträda muntligt i olika situationer och för olika mottagare	4.1
Ge råd och handledning till skribenter i olika situationer	2.8
Ge råd och handledning till talare i olika situationer	3.2
Sätta upp mål för att utveckla din egna retoriska kompetens	3.6
Känna igen och kritiskt granska retoriska strategier i samhället	3.2
Göra etiska bedömningar av hur retorik används	3.2

Sammantaget upplever informanterna att den färdighet som värderas allra högst av arbetsgivare är att kunna genomföra en uppgift inom givna tidsramar, tätt följt av att kunna arbeta i grupp, diskutera problem och föra dialog med olika grupper, framträda muntligt i olika situationer och för olika grupper och att kunna argumentera. Informanterna upplever också att det är tämligen uppskattat om man som anställd själv kan sätta upp mål för att utveckla den egna retoriska kompetensen. Denna färdighet förklarades vid behov även i detta moment som att man kan identifiera egna förmågor och sådant man retoriskt behöver förbättra samt inneha vetskapen om hur man gör det.

Färdigheter i att kunna ge råd och handledning (förklarades också som ”feedback” och ”stöd”) till talare i olika situationer, känna igen och kritiskt granska retoriska strategier i samhället samt göra etiska bedömningar av hur retorik används uppskattades alla till 3.2 på den femgradiga skalan där 3 motsvarar ”Varken eller” (också förklarat som ”en del”).

Minst uppskattat hos arbetsgivare upplevde informanterna förmågan att ge råd och handledning till skribenter i olika situationer, vilket kan tyckas anmärkningsvärt med tanke på att många informanter har arbeten där skrivandet är en central del.

Journalistik/Kommunikation/PR/Webb	Medel
Arbeta i grupp	4.8
Genomföra en uppgift inom givna tidsramar	4.6
Argumentera och övertyga	4.4
Diskutera problem och föra dialog med olika grupper	4.2
Skriva för olika situationer och mottagare	4.6
Framträda muntligt i olika situationer och för olika mottagare	3.8
Ge råd och handledning till skribenter i olika situationer	3.4
Ge råd och handledning till talare i olika situationer	2.9
Sätta upp mål för att utveckla din egna retoriska kompetens	4.1
Känna igen och kritiskt granska retoriska strategier i samhället	3.4
Göra etiska bedömningar av hur retorik används	3.3

Vid en jämförelse mellan resultatet från samtliga informanter och de informanter som arbetar inom Journalistik/Kommunikation/PR/Webb syns ett antal skillnader. Vid avläsning av resultatet bör man dock ha i åtanke de relativt mycket små grupper av informanter som denna del av undersökningens resultat bygger på.

Jämfört med resultatet för samtliga informanter visar det från den inom Journalistik/Kommunikation/PR/Webb att den allra mest uppskattade förmågan i denna grupp upplevs vara att kunna arbeta i grupp (4.8). I den här gruppen upplevs det jämförelsevis också vara viktigare att kunna argumentera och övertyga och att ge råd och handledning till andra skribenter. Enligt denna grupp är det också viktigare att kunna framträda muntligt i olika situationer och för olika grupper samt att kunna sätta upp mål för egna retoriska kompetenser. Vad som informanterna i denna grupp upplever att arbetsgivaren värderar minst är förmåga att ge råd och feedback till talare i olika situationer (2.8)

Tabell 9: I vilket avseende är informanterna nöjda respektive mindre nöjda med kursen?

På frågan vad informanterna är nöjda respektive mindre nöjda med anges en mängd olika anledningar. Somliga är emellertid mer vanliga än andra. Samma anledningar till belåtenhet eller missnöje återkommer i samtliga terminer, även om svaren från de tidigare terminerna är mer spridda till innehållet än för senare terminer.

Nöjd

Mest nöjd är man från samtliga terminer med kursens praktiska delar, i synnerhet de delar som man fått hålla under kursen. De praktiska momenten har enligt alumnerna stärkt deras självförtroende och varit de roligaste inslagen i kursen såväl som nyttiga inför framtiden. Även de informanter som inte direkt angav de praktiska momenten som något de var nöjda med, har angett särskilda moment eller aspekter av dessa som särskilt positiva. Sammantaget angav näst intill samtliga informanter att de är nöjda med alla eller delar av kursens praktiska moment.

Något annat som många upplevde som särskilt positivt var upplägget som varvade teori med de praktiska momenten. Ett antal informanter menade att upplägget gav kursen en bra bredd. Några informanter upplevde träningen i att ge och få kritik som särskilt positiv. Informanterna som läste kursen 2009 är särskilt nöjda med träningen i att ge kritik. Flera studenter ansåg också att kursen var en bra första kurs att läsa vid universitetet, att den underlättar inför framtida krav inom universitetet. Något annat som många informanter var nöjda med var den trevliga stämningen bland kursens deltagare.

Mindre nöjd

Mindre nöjd är man från samtliga terminer med de teoretiska delarna av kursen, vad gäller både mängd och innehåll. Ungefär en av tre informanter menade att de av olika anledningar var mindre nöjda med de teoretiska kurserna. Mesta kritik ges emellertid emot mängden teori som man anser är för stor. Relativt många studenter anser också att studietempot och kraven på studenterna kunde varit högre, runt tio elever uttryckte detta. Det kan jämföras med att ingen av informanterna ansåg att studietempot och kraven på studenterna varit för höga.

Informanternas upplevelse av kvaliteten på föreläsningarna och undervisningen går isär. En relativt vanlig uppfattning är att kvaliteten på föreläsningar var tämligen varierande. Några menar att somliga lärare inte ”levde som de lärde” medan andra istället upplever lärarnas insatser var något de var särskilt nöjda med under kursen.

Tabell 10: Moment som informanterna saknat i utbildningen

Frågan om vad eller vilka moment som informanterna saknat under kursen i Retorik kompletterades med förklaringen, ”om det var någonting du hade förväntat dig av kursen men som inte fanns med i utbildningen”? 23 av de 60 informanterna kunde erinra sig om något de saknat i utbildningen. Ingen person kunde komma på mer än ett moment som de saknat. I tabellen nedan syns samtliga invändningar.

2006	2008
Analys av särskilt bra texter	En större tyngd på skriftliga moment
Mer skriftliga övningar	Fler tal
Hur man vardagssammanhang kan använda retorik	Debattform
Tyngre examinationer	Hur man agerar närvarande
Hur man kan ta med sig information inför framtiden	Röstträning
Finesser i en dialog/konversation	Konkreta praktiska tips
	Studiebesök hos retoriker
2007	2009
Uppföljning av framträdandet, de lämnades hängande i luften	Kritisk granskning av andras retoriska förmågor
Fler situationer där retorik är användbar	Djupare ideologiska tankegångar
Koppling till arbetslivet	Debattform
Besöka/anordna event inom retorik	Fler framträdanden
Att framträda för andra grupper än klassen	Mer praktisk träning

Bland de moment som informanter saknade kan retorik i debattform, träning på finesser i vardaglig dialog, koppling till arbetsliv och någon form av uppföljning eller strategier för att kunna ha med sig retoriken senare i livet nämnas.

Liksom beskrivits i anslutning till frågan om färdigheter som tränas under kursen menade många att det tränats mycket i att framträda muntligt i olika situationer men alltid inför klassen. Flera av informanterna uttryckte i samband med den frågan att de gärna skulle fått framträda också inför andra grupper.

37 informanter kunde inte komma på någonting som de saknat i kursen. En stor del av denna grupp menade att de inte kom ihåg vad de förväntat sig och därför inte kunde säga vad de kan tänkas ha saknat. Andra menade att kursen innehåll sådant som de förväntat sig.

Tabell 11: Retorikutbildningen som bra grund för ...

Frågan om huruvida kursen i vilken utsträckning kursen varit en bra grund för fortsatt yrkeskarriär, att börja arbeta, vidareutbildning inom ämnet samt den personliga utvecklingen besvarades också i skala ett till fem. I skalan motsvarade ett ”i mycket låg utsträckning” och fem ”i mycket hög utsträckning”. Alla fyra förhållanden nådde sammantaget för alla informanter ett genomsnitt på över 3.5.

Sammantaget anser informanterna att kursen varit allra bäst grund för den personliga utvecklingen (medel: 4.23). Lägst genomsnittligt medelvärde fick variabeln ”vidareutbildningen inom ämnet”. Detta förhållande kan dock ha påverkats av att relativt få av alla informanter läst eller haft planer på att läsa mer retorik än grundkursen. Många informanter menade att de innan de läste grundkursen i retorik redan valt huvudämne och därför aldrig funderade på att läsa mer retorik, oavsett vad de tyckte om kursen. Denna grupp informanterna uppmanades att beakta frågan i termer av om kursen var en bra grund för att kunna och vilja läsa mer retorik oavsett om den personliga studieinriktningen varit en annan eller om man innan kursens start funderat på att läsa vidare inom ämnet. De informanter som också läst Retorik på högre nivå menade att B-kursen var mycket olik grundkursen och att A-kursen därför inte riktigt speglade ämnets fortsatta karaktär. Måhända avspeglas denna inställning i de informanternas svar, även om de uppmanades att tänka bort B-kursen och enbart utgå från grundkursen.

Resultat för samtliga informanter HT 2006 – HT 2009

HT 06 - HT 09	1	2	3	4	5	?	Medel
Fortsatt yrkeskarriär	3	4	11	22	18	2	3.83
Börja arbeta	2	9	17	15	15	2	3.55
Vidareutbildning inom ämnet	1	2	8	21	25	3	4.18
Personlig utveckling	1		8	26	25		4.23

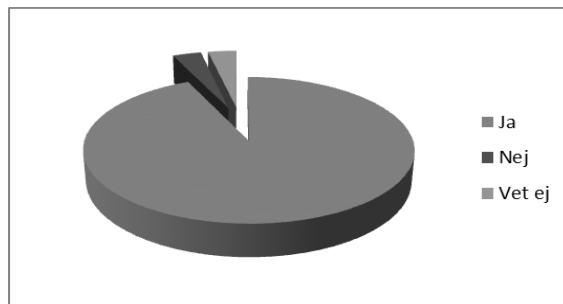
Tabell 12-Om valet skulle ske idag, skulle informanterna då läsa grundkursen i Retorik?

Som allra sista fråga i enkäten fick informanterna svara på huruvida de skulle läsa retorikkursen om valet skulle göras idag. Alltså undersökte frågan huruvida informanterna nu då de vet hur kursen ser ut, skulle investera i utbildningen. Informanterna ombads att svara med ”Ja”, ”Nej” eller ”Vet ej”.

56 av de 6 informanterna menade att de skulle läsa kursen om valet skulle ske idag, två var osäkra och två uppgav att de inte skulle läsa kursen. De som uppgav att de inte skulle läsa utbildningen gick båda under höstterminen 2008.

	Ja	Nej	Vet ej
2006	15		
2007	10		
2008	14	2	1
2009	17		1

	Ja	Nej	Vet ej
2006-2009			
	56	2	2

Att göra telefonintervjuer, att nå informanter och anledning till bortfall

Innan undersökningens telefonintervjuer påbörjades testades enkäten av en student som läste kursen 2008. Efter hans tankar om frågorna och sättet att ställa dem på, inleddes arbetet med att nå informanter, med början hos dem som läste kursen 2006. Det gjorde försök att nå alla som varit registrerade på kursen mellan 2006 och 2009. Bland studenterna som läst 2006, 2007 och också 2008 var det många som inte gick att få tag i. Många av de registrerade telefonnumren och mailadresserna var inte längre i bruk och möjligheten att i dessa fall nå informanter med "vanliga" namn, var inte stor. Kanske borde man framöver be om personliga mailadresser likväl som studentmail för att i större utsträckning ha möjlighet att nå alumner? I några fall bad informanter som gick att få tag i om att senare bli uppringda, men svarade trots upprepade försök inte då de ringdes upp. Enbart två informanter avböjde direkt medverkan på grund av tidsbrist. De flesta var emellertid alltså positivt inställda till att medverka. Många alumner var mycket vänliga och glada medan andra utan att klaga men inte heller sprudlande svarade på frågorna.

Samtalens längd varierade beroende på om informanten fortfarande var student eller om han eller hon börjat arbeta, var pratsam eller mindre pratsam. Ett samtal med en informant som fortfarande är student tog i genomsnitt knappt 10 minuter, medan intervjuerna med de som idag arbetar bestod av fler frågor och således varade längre, mellan 15 och 20 minuter.

Att kontakta informanter via Facebook visade sig inte vara särskilt effektivt. Enbart tre av de 12 alumnerna som kontaktades via Facebook svarade på meddelandet de fick med förfrågan om att delta i undersökningen. Däremot visade sig Facebook vara ett bra sätt att kunna avgöra vem av flera möjliga personer med samma namn som kan vara den som läst kursen, då söktjänster som Eniro eller Hitta.se användes för att få tag i informanterna.

Inledningsvis skickades till dem med rätt telefonnummer ett sms som informerade om att man skulle kontaktas under kommande dagar eller vecka samt att man kunde höra av sig om man föredrog särskild tid för detta eller inte alls ville delta. Mycket få informanter svarade på meddelandet men måhända var de mer positiva till samtalet då de väl kontaktades. Till dem som läst kursen 2009 skickades inget meddelande på förväg för att spara tid. Det gick inte att avgöra om dessa informanter var mindre vänligt inställda till att delta då de direkt kontaktades. En stor del av dem som läst kursen 2009 var studenter idag och hade lättare att under dagtid tala i telefon. Bäst tid för att nå informanter visade sig vara under lunchtid eller sen eftermiddag. Under morgon och förmiddag är många stressade, likaså tiden då man på väg hem från arbetet eller skolan. Bara i undantagsfall, då personen själv uppmuntrat till det, kontaktades alumnerna under kvällstid.

Flera av studenterna från 2006 uttryckte sin förvåning över att de kontaktades så långt efter avslutad kurs. De flesta deltog dock även om de menade att deras svar sannolikt påverkats av den långa tid som förflutit sedan kursens avslut och idag. Någon informant ansåg att vi istället borde mailat frågorna och ett par av informanterna från de tidigare terminerna var mycket skeptiska till att kontaktas så långt i efterhand. Emellertid var denna typ av kritiska invändningar mycket få. En känsla jag som försöksledare fick, var att gradskalorna i vilka informanterna uppmanades svara i, inte är så populära, åtminstone inte då de återkommer i

flera frågor. Delarna om upplevd träning i olika färdigheter och vad man upplever att arbetsgivaren uppskattar känns mastiga då de kommer direkt efter varandra. Måhända vore det framöver lämpligt att ”luckra upp” denna del av enkäten med någon annan fråga.

